

Використання багатозначних слів у
прямому й переносному значеннях
(повторення). Роль слів у переносному
значенні в художньому стилі мовлення

Зобразіть свій емоційний стан

Поміркуй, чи всі слова вжиті в прямому значенні?

Золотий зливоч

Золоті руки

Золота вдача

Золоте сонце

Золота дитина

Золота голова

Золотий перстень

Золоте волосся

Золота монета

Золота осінь

ГРУПИ СЛІВ ЗА ХАРАКТЕРОМ ЗНАЧЕНЬ

```
graph TD; A[ГРУПИ СЛІВ ЗА ХАРАКТЕРОМ ЗНАЧЕНЬ] --> B[з прямим значенням]; A --> C[з переносним значенням]; B --> D[золотий перстень]; C --> E[золота душа];
```

з прямим значенням

золотий перстень

з переносним значенням

золота душа

- **ПРЯМЕ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА** —це властиве слову звичайне значення.
- **ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА** — це значення образне, пов'язане за смислом із прямим.

Переносне значення слова стає зрозумілим лише в поєднанні з іншими словами.

Перенесення на основі схожості

ФОРМИ	<i>пасмо гір;</i>
КОЛЬОРУ	<i>гриби лисички;</i>
РОЗТАШУВАННЯ	<i>підосва гори, хвіст потяга;</i>
РОЗМІРУ, КІЛЬКОСТІ	<i>океан думок, гора яблук;</i>
СТУПЕНЯ РУХЛИВОСТІ	<i>швидкий розум, автобус повзе;</i>
ХАРАКТЕРУ ЗВУЧАННЯ	<i>голос дзвенить;</i>
ФУНКЦІЇ	<i>двірники в машині;</i>
У СПРИЙНЯТТІ ЛЮДИНОЮ	<i>холодний погляд.</i>

Зіставте вислови. У яких із них виділені слова вжито в прямому значенні, а в яких — у переносному?

Білий ведмідь

Білий шарф

Білий прапор

Білий шоколад

Білий день

Білі троянди

Зіставте вислови. У яких із них виділені слова вжито в прямому значенні, а в яких — у переносному?

Чорний екран

Чорна сукня

Чорні думки

Чорний список

Чорне волосся

Чорна рада

Вибіркова робота

З-поміж словосполучень випишіть ті, що вжиті в прямому значенні. Визначте, яка різниця між прямим і переносним значеннями слова.

Шепоче вітер, спадає вітер, тепла праска, тепле проміння, тепле слово, теплі думки, теплий одяг, густий дощ, густе волосся, вогонь душі, полум'яний вогонь, чиста совість, чиста дошка, ведмежа послуга, ведмежий жир.

Вибіркова робота

Заміни в поданих фразах одне слово так, щоб інше набуло переносного значення. Відповідь запиши в зошит за зразком.

Зразок. Грає музика — грає серце.

Холодна каша, кришталева ваза, чистий посуд, гострий ніж, летять птахи, теплий день, глибока криниця, ллється вода, срібна монета, кучерява дівчинка, скляна тарілка, співають люди

- ❑ Яка роль слів, ужитих у переносному значенні, у мовленні?
- ❑ Поміркуйте, хто найчастіше вживає слова в переносному значенні. З якою метою?

Завдання-гра «Хто більше?»

До слова **ГОСТРИЙ** доберіть якомога більше слів у переносному значенні.

Гострий нюх, гострий зір, гостре слово, гостра страва, гостра критика, гостра проблема, гострий погляд, гострий ніс, гостра потреба...

Цифровий диктант

ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ – 2,
ПРЯМЕ ЗНАЧЕННЯ 1 .

Золоті руки.

Дитя посміхається.

Сонечко підморгує.

Школярі йдуть.

Дні йдуть.

Петрик біжить.

Річка біжить.

2,1,2,1,2,1,2

Робота в групах

I ГРУПА

Назвати якнайбільше словосполучень зі словом **ЗАЛІЗНИЙ**, ужитим у переносному значенні

*Залізна логіка,
залізне здоров'я,
залізна воля,
залізні обійми,
залізні руки,
залізна хода,
залізний характер.*

II ГРУПА

Назвати якнайбільше словосполучень із словом **ЗОЛОТИЙ**, ужитим у переносному значенні

*Золотий характер,
золоті руки,
золоте серце,
золота осінь,
золота дитина.*

Робота в групах

I ГРУПА

До поданих словосполучень
доберіть такі, які
б містили слова в
переносному значенні.

Краяти хліб,
кришталева чаша,
малиновий колір.

Краяти душу,
кришталева вода,
малиновий дзвін.

II ГРУПА

До поданих словосполучень
доберіть такі, які
б містили слова в
переносному значенні.

Співало птаство,
сміялося дитя,
плакала жінка.

Співало серце,
сміялося сонце,
плакала сосна.

Запишіть речення з творів Ліни Костенко,
підкресліть слова, ужиті в переносному значенні.
Поясніть їх вживання

- У садочку-зеленочку ходить вишня у віночку.
- Струшується сад, як парасолька, мокрі ниви і порожній шлях...
- Ген корів розсипана квасолька доганяє хмари у полях.
- Біля яру, біля стежки одягла верба сережки.
- Ріка заснула в берегах, село сотається димками, як чорні черги у снігах, стоять похнюплені паркани.
- Дощик, дощик, ти вже злива! Плаче груша, плаче слива.

Оціни свою роботу на уроці

На уроці я працював _____, бо
_____ Своєї роботою на уроці
я _____

Протягом уроку я _____

Мій настрій _____

Матеріал уроку був для мене _____